

A.E. TALAIA
BIBLIOTECA
ARXIU

a.e.talaia

CIRCULAR PER ALS SOCIS JUNY-DESEMBRE 86

... Malgrat el vestit impotent
i la miseria carnal,
malgrat el pensament
de maquina i asfalt,
jo et vull sentir viva i lluent,
estrella de Nadal,
esgarrinxant el blau del firmament!

Josep Mª de Segarra
(del Poema de Nadal)

**bon
nadal
i
venturos
any
87**

SUMARI

EDITORIAL
Equip de Redacció

GRESOLET I EL PEDRA, ALTRE VEGADA
Josep Blanes

G.E.A.M.
ACTIVITATS REALITZADES
FITXA TECNICA
EL COMIC-ACUDI
L'AIGUILLE DU MIDI
GREGÜENA

UN ITINERARI DISTRET, PEL CORRAL DE
L'APOTECARI I LA MASIA ALONSO
Toni Sagarra

SECRETARIA TALAIA INFORMACIO

PROGRAMACIO DE LES SORTIDES PROPERES
Secció d'Esqui

L'ALTA VALL DEL BASTARENÝ, UN INDRET
PER CONEIXER
Blanca Forgas

ABIME DE BETXANKA
GET Joan Rodriguez

ADEU AL MESTRE JOSEP IGLESIES
Joan Virella

ELS CUPS DE MUNTANYA
Josep Voltà

CAMPAMENT D'ESTIU 86 ESPINAVEL
Ramón Martí

ITINERARI GR 4 BREU RESENYA DE
LES DARRERES ETAPES
Toni Sagarra

ENTRE EL CADÍ I EL PIRINEU (1)
Joan Virella

PICA D'ESTATS
Salvador Butí

NOTICIARI
Joan Virella

MOTS EN CREUATS
G.F.A.M

POEMA A ESPINAVEL
Josep Julià

A.E. TALAIA

BIBLIOTECA
ARXIU

agrupació excursionista talaia

C/. Comerç, n.º 4 Tel. 8931257

VILANOVA I LA GELTRU

REDACCIO BUTLLETI
Secció Cultura

DIRECCIO I MUNTATGE
Josep Blanes

EDICIO
Toni Sagarra
Salvador Butí
Blanca Forgas

COL.LABORADORS
Joan Virella
Blanca Forgas
Josep Voltà
Toni Sagarra
Josep Blanes
Salvador Butí
Ignasi Mª Muntaner

Portada :

Cos grups de participants al
GR-7, dels seixanta que van
assolir la Pica d'Estats.

editorial

Cada dia i cada any s'acompleix el centenari d'algun esdeveniment, i el mil·lenari, i ... La majoria d'aquests fets no tenen cap transcendència; d'altres, sí, però ho desconeixem; d'altres són apreciats per uns i oblidats per altres. I a més, quina importància té que faci 100 anys, que no la té que en faci 99 ó 101!!

Hi ha fets que són, no obstant, d'una gran transcendència, posem pel cas la Renaixença de la nostra llengua. Hi ha homes claus en aquest fet, com Jacint Verdaguer, i hem de reconèixer que, de totes les seves obres, n'hi ha algunes de cabdals, diguem per exemple: "Canigó".

I s'escau que l'any 1986 en fa 100 que es va publicar. Un poema clau d'un poeta bàsic d'un moviment que ha permès que avui, una centúria després, parlem i escrivim en català, i un poema que parla de les nostres arrels encara que llegendàries, i del nostre Pirineu.

I és que resulta que Jacint Verdaguer fou a la vegada gran excursionista i gran coneixedor del país, i Canigó és també un cant a la carena reina del nostre paisatge.

Cal que recordem tot això, encara que sigui 101 anys després.

Gresolet i el Pedra altre vegada

La pujada al Pedra sempre ha estat una agradable ascensió, sobretot si el mal temps no ens la juga, tal com va fer l'any passat. Enguany, que repetíem excursió, l'havíem convertida en una de les del Cicle "Coneguem Catalunya", i coincidint en dates, ens presentem en un autocar a Gósol, el dia de Tots Sants.

Previ deixar el sobrant de càrrega a la Rectoria, la primera jornada empenem la travessada Gósol-Maçaners, amb el propòsit il·lusionat de gaudir de nou de l'espectacle -gairebé de meravella- de l'esclat tardorenc del Bosc de Gresolet.

Havíem deixat l'autocar, la gent gran i algunes criatures amb les seves mares, que havien triat fer turisme. De seguida ens presentem a la Font Terrers i al Coll de la Portella, on s'albira, davant mateix, un Cadí impressionant, enguany sense l'espolsada blanca de la carena. Traguem aigua a la Font de la Roca i finalitzem la pujada en arribar al Col·lell. Al fons de la vall, el Santuari de Gresolet; a la dreta, el Pedra. Ens "arriem" camí avall, però de seguida ens desviem: vaig trobar el primer rovelló!. Allò va ésser el senyal de dispersió a la

.- El Pedraforca des de la carretera de Guardiola

recerca del bolet. Amb unes mirades que traspassaven les bardisses, i després de "pentinar" els pendents del bosc, ens anem reunint comentant la bona collita de rovellons. Mentrestant, el camí s'havia convertit en un veritable calidoscopi on el daurat dels faigs s'alternava amb el verd dels pins i les intenses tonalitats de les blades: el groc, el taronja i el vermell rabiós, il·luminats pels raigs de sol que baixaven des dels cims del Gat i del Calderer. Els aficionats a la fotografia esgotàrem els rodets davant d'aquells paisatges aclaparadors

Al Santuari de Gresollet fem un recés just per dinar i tirar avall altra vegada. Davant les runes del monestir de Sant Sebastià del Sull, travessem el riu Saltes i des d'allí enfilem una forta i llarga pujada que, després d'algunes giragonses, ens menarà al poblet de Maçaners. L'autocar i els turistes ens hi esperaven, i després de les efusions pròpies de la retrobada, uns quants tornem a Gósol a dormir a l'alberg de la Rectoria, i els altres baixen a Bagà a l'hotel. Ara bé, els que ens quedàrem a Gósol, a més de cuinar els rovellons, també vam celebrar una castanyada com cal. Però a l'endemà hi havien matines i ...

A les sis del matí ja havien pujat una colla des de Bagà amb l'autocar i ens havien enxampat encara dins els sacs de dormir. Això sí, quan clarejava el dia ja erem carretera avall amb la saludable intenció de pujar al Pedra. Per no complicar el darrer tram de la pujada, i donat que portàvem companys poc avents a la grimpada, desistim d'anar per la collada del Verdet i ens decidim per l'Enforcadura, endinsant-nos pel torrent de

l'Aubagó i enfilant-nos pel corriol. No pararem de pujar fins a l'aturada de l'esmorzar, just quan ens il·luminen els primers raigs de sol. Per una banda els roquissars de Les Llosanques; per l'altre, les Penyes de l'Espeixó, sota de les quals ens arrecerem, entremig de la tarteradita de Gósol. Continuem la pujada fins prop de l'Enforcadura, on saludem el primer isard; més tard es convertiran en quatre. La imatge, fugissera, deixa astorat a més de quatre, que ni reaccionen a treure l'aparell fotogràfic.

Ja som a l'Enforcadura. El dia clar, sense un núvol, fa que el lloc sigui concorregut per altres colles, que, igual que nosaltres, s'han afanyat a arrecerar-se d'un vent que refrescava l'ambient. Per grimpar per la canal, gairebé hem de fer cua, però anem pujant bastant bé, tot i que portàvem companys que era la primera vegada que pujaven a un cim. El darrer tram de cresta, més aeri i amb timbes de centenars de metres a banda i banda, fa que vagin amb més precaució. Finalment assolim el Pollegó Superior. Allò semblava la Rambla. Crec que en l'estona que vam ser a dalt, va desfilar almenys un centenar de persones. Jo, que no havia pogut fruir al Pedra d'un dia tan clar, i que l'havia trobat sempre embolcallat per la boira, vaig compensar-ho fent una extensa panoràmica fotogràfica. Sota, el refugi de Saltes i la carretera farcida de cotxes; davant, el Moixeró i la Tossa d'Alp; a l'altra banda el Cadí; darrera, el Port de Comte i les Serres de Busa i Bastets, i moltes altres que la calitja matinal feia quasi fonedisses. Les

fotos de grup, signar en un pedaç de paper, menjar-nos els dar rers panellets i un bocí de pas tís i una mica de fruita, i ja som a la davallada.

Sense cap problema ens plan- tem de nou a l'Enforcadura, pe- rò, ai las!, ara venia baixar la tartera, doncs tornàvem per Sal- des, on ens esperaria l'autocar. Cadascú s'ho va prendre segons les seves possibilitats. Mentre uns prenen precaucions extraor- dinàries, els altres anàvem do- nant bots i fins i tot alguna ar

rossegada de cul per les pedres. És a dir, mentre per uns era una dificultat, per altres va ser una festa de saltar i córrer. Fo- ra d'un curt camí que passa pel mig del bosc, tota la baixada és tartera fins a la carretera da- vant de Saldes.

Tots cofois, però cansats, ar ribem al poble i a l'autocar, que ens portarà a Bagà, on ens retro- bem amb els companys que s'havi- en quedat allà. Això sí, davant d'una bona i ben parada taula.

Bagà, 2 de novembre de 1986

Pitu Blanes

.- Dalt del cim del Pedraforca

A G O S T 1 9 8 7

E X P E D I C I Ó A L S A N D E S D E L P E R Ú

C H A C R A R A J U 6.112 m.

Regió: Serralada Blanca.

T R E K K I N G A N D I (P e r ú).

Llocs: Llanganuco, Huaraz, Parc Natural de Huascaran,
Macchu Pichu, Serro de Pascos i altres indrets.

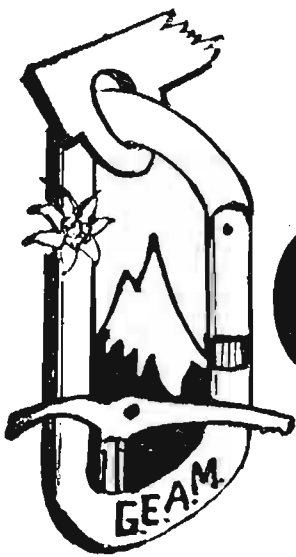
Per més informes al nostre estatge social, tots els dies
de 7 a 9 del vespre.

Animeu-vos a venir !

Director tècnic del Trekking

J. Julià.

SEGUIREM INFORMANT.

GEAM

ACTIVITATS REALITZADES

Abril 1986

- . Diverses escalades a les Penyes de can Mercer.
- . Pic del Martell (Castelldefels). Diverses escalades.
- . Can Ximet (Olèrdola). Diverses escalades.
- . Siurana. Diverses escalades.
- . Terradets
 - C.A.D.E.
 - Barna Heavy.

Maig 1986

- . Paret de la Talaia (Lurdes). Diverses escalades.
- . Can Ximet (Olèrdola). Diverses escalades.
- . Montserrat
 - Sant Benet: 5 vies.
 - Santa Magdalena: vies Barra-bàs, Benny Hill i No me des la baba.
 - Paret de l'aeri: vies Winston, Nicolau-Freixas-Benito i Valentin Casanovas.
- . Terradets. Via Smoking.
- . La Riba: diverses escalades.
- . Les penyes de Can Mercer: Diverses escalades.

Juny 1986

- . Montserrat
 - La Vomitada: via Thor-Fular
 - Cavall Bernat: via Desirée.
- . Pic del Martell (Castelldefels). Diverses escalades.
- . Penyes de Can Mercer. Diverses escalades.
- . Paret Talaia. Diverses escalades.
- . LA Riba. Diverses escalades.
- . Farena. Diverses escalades.

Juliol 1986

- . Farena. Diverses escalades.
- . Paret de la Talaia. Diverses escalades.
- . Penyes de can Mercer. Diverses escalades.
- . Montserrat. Serrat del Moro: via Nasti de Plasti.
- . Roc d'en Dui (Ripollès). Via Bisbalenques.
- . Alps francesos
 - Agulla de Midi. Via: Gaston Rebbufat.
 - Massís Montblanc. Diverses vies

Agost 1986

- . Paret Talaia. Diverses escalades.
- . Pic del Martell (Castell de fells). Diverses escalades.
- . Can Ximet (Olèrdola). Diverses escalades.
- . MALADETA. Pic d'Araguells, Pico Maldito.
- . Terradets. Via de l'alba:
- . Montserrat. Frares Encantata. Via Aresta G.A.M. Via Policieros secretivos.
- . La Facu. Diverses vies.
- . Penyes de Can Mercer. Diverses escalades.
- . Cim del Posets.

Setembre 1986

- . Agulles de Travesany (Estany Negre).
- . La Facu. Diverses escalades.
- . Terradets. Combinació de les vies: Supertramp-del Sergio-C.A.D.E.
- . Penyes de Can Mercer. Diverses escalades.
- . Montserrat. La Quilla: 1 via.
- . Paret Talaia: Diverses escalades.
- . Can Ximet i Font de l'ametlló (Olèrdola). Diverses escalades.
- . Vilanova de Meià (Roca dels Arcs). Via: La chica del Martini.
- . Siurana. Diverses escalades.

Fitxa tècnica

PREPARACIÓ D'UNA SORTIDA

La preparació curosa d'una sortida contribuirà notablement al seu èxit. Començar havent estudiat només l'itinerari d'ascens no és suficient. El o els itineraris possibles, el descens o la retirada eventual han d'ésser estudiats curosament. Per a conèixer el temps necessari, el material i les condicions d'una ascensió, els següents factors són primordials:

- Es tracta de roca seca o bé coberta de neu recent ?
- És una paret de glaç llis o bé hi trobarem neu segura ?
- Es tracta d'una aresta amb o sense cornises ?

A les guies, els graus de dificultat s'hi indiquen segons el tipus d'ascensió:

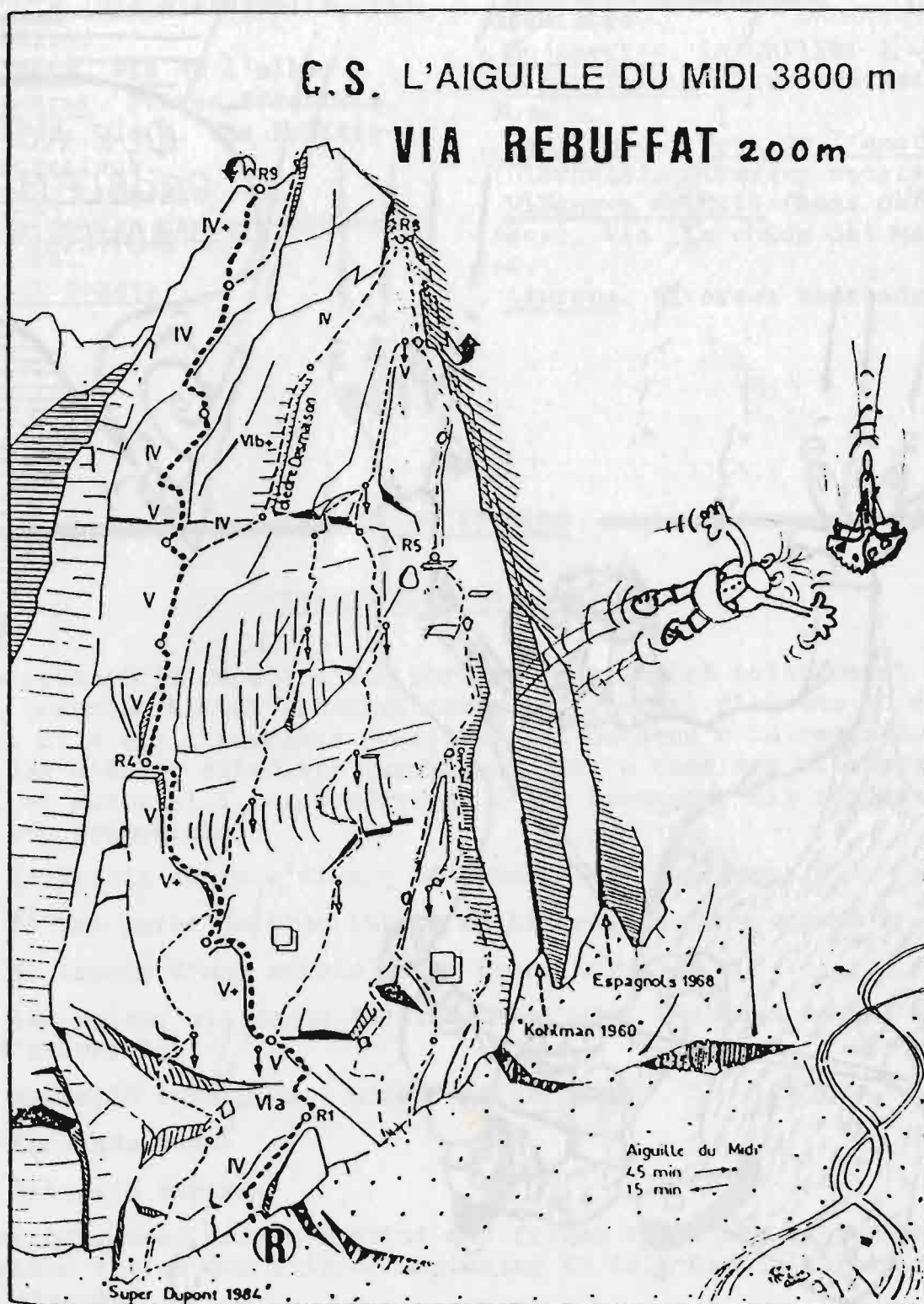
- Ascensió subalpina i accés als refugis.
- Escalada pura.
- Ascensió alpina.

Periòdicament aniran sortint més fitxes tècniques de muntanya, totes elles tretes del llibret Alpinisme 82 de l'Escola Catalana d'Alta Muntanya.

EL COMIC-ACUDIT

L'AIGUILLE DU MIDI

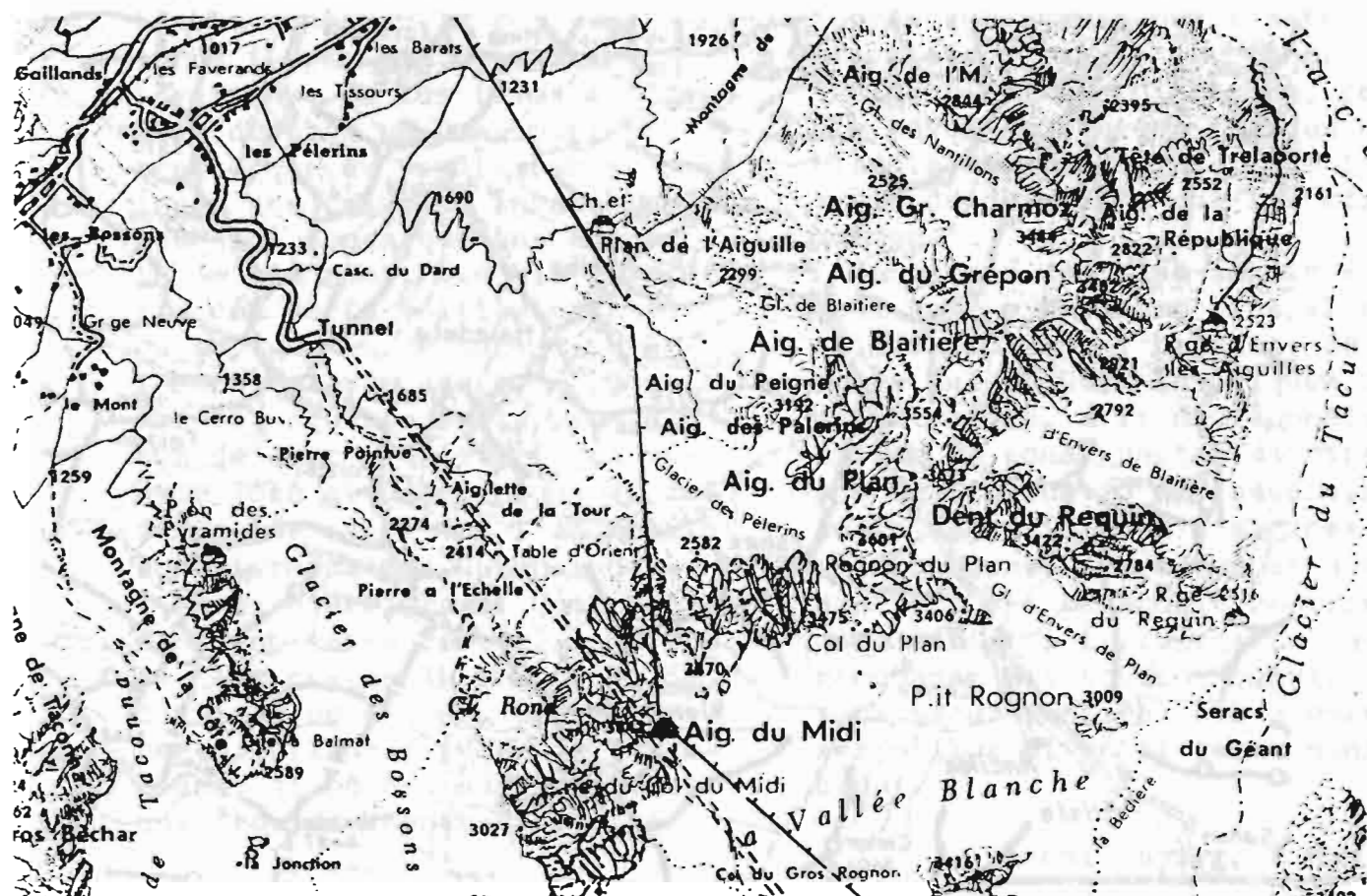
Via: Rebuffat

Aquesta és una de les clàssiques vies de la cara sud de l'Aiguille du Midi, la qual, en l'actualitat, ha estat forçada en tots els seus passos d'artificial. D'aquesta manera queda un bell recorregut en lliure, delicat i en algun dels seus passos atlètic. Tota ella es desenvolupa en una qualitat de roca excel·lent. El pas més dur es troba a la sortida de la reunió del primer llarg, amb una graduació de VIa. Aquest pas està compost d'una fisura lleugerament inclinada i en desplom, per la qual es supera uns centímetres i així poder posar les mans en una altra fisura vertical cega i de cantells rodons. D'aquesta se surt en direcció a un gran sostre, que sortegem per l'esquerra fins a la reunió. Des d'aquest punt parteix la particular fisura arquejada visible des del peu, que identi-

fica la via amb tota seguretat. Aquest llarg podríem dir que és d'adherència, ja que la fisura en cap pas ens ofereix preses de bon ús. La seva dificultat en cap moment supera el V⁺, Ara ja sols queda no embolicar-se per cap fisura de les moltes que creuen aquest itinerari, ja que les tirades que manquen no ens presentaran problemes superiors al V grau de dificultat, tenint en compte que la major part no supera el IV.

Realment és un bon lloc per a conèixer l'escalada alpina, de bon accés i fàcil aproximació.

Recomenada per a tots els grimpaire i especialment als més "free", que poden disfrutar de vies d'extrema dificultat. Sols cal remarcar que en alguna ocasió els punts d'assegurança queden una mica distants.

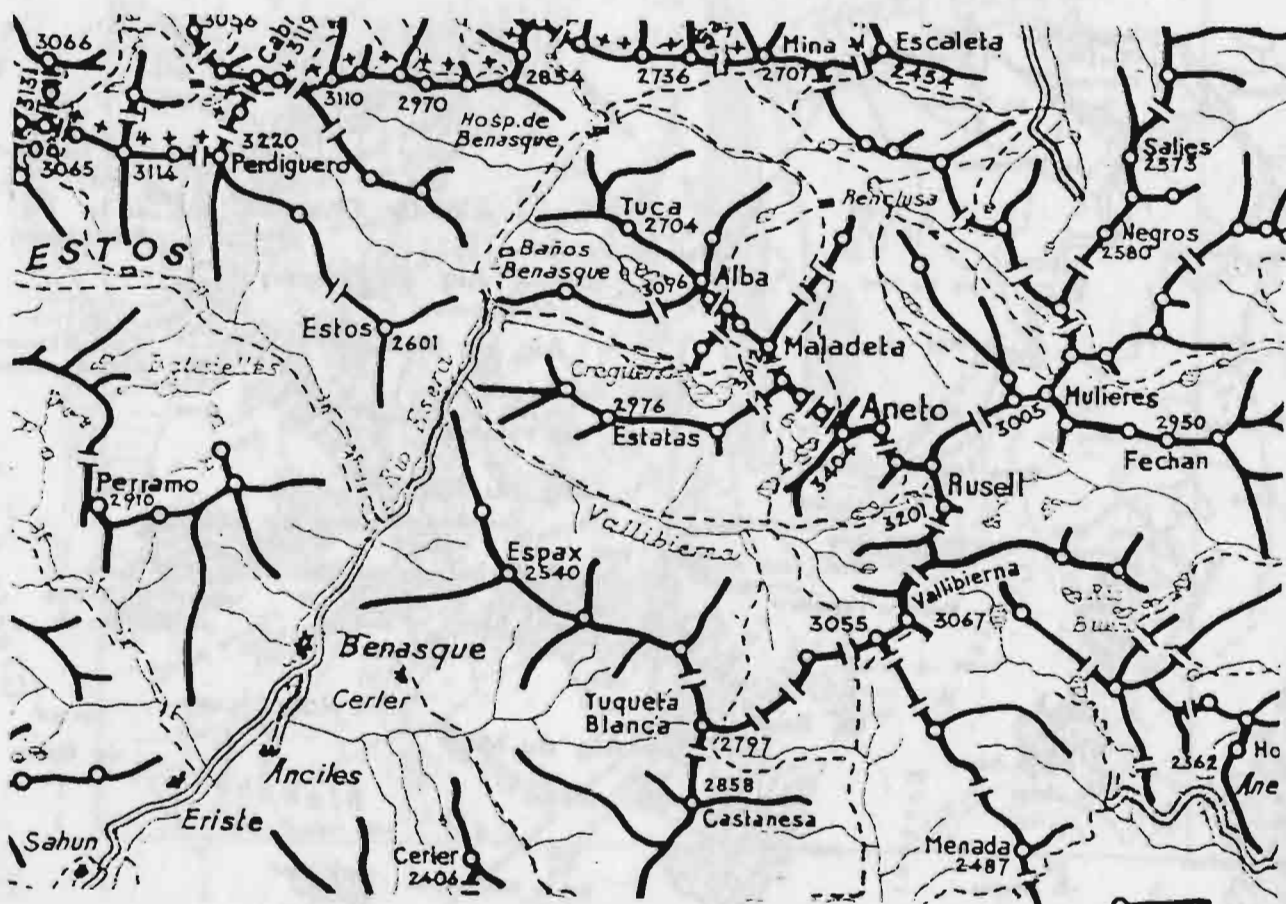

cregüeña

El massís de les Maladetes ens ofereix una multitud de crestes d'esveltes agulles i d'imponent traçat, les quals atrauen més d'un muntanyenc. Doncs bé, nosaltres no fórem menys i en aquest cas ens motivà la cresta de Cregüeña, que divideix la vall de Corones i la del mateix nom. Parteix del coll d'Argüells o de Cregüeña fins a la cresta de Enmedio. El seu recorregut no és pas difícil, però sí en més d'una ocasió aeri, i això fa que de vegades sigui necessari l'ús de la corda, que d'una altra banda més d'un cop se'ns enredarà pels grans blocs, de tal mena

que dependrà en cada moment de la nostra pròpia seguretat el prescindir del seu ús.

Seràn d'utilitat tres o quatre anelles de corda per poder instal·lar els rappels. Com ho seràn també per les reunions. D'altra banda també seràn útils un joc d'empotradors (del 1 al 7 ó 8) i cinc o sis cintes exprès (dos mosquetons amb una cinta). La qualitat de la roca és bona, compacta i amb bons cantells. En l'actualitat la ruta es troba equipada en dos dels seus rappels i amb un pitó en un dels trams d'escalada efectiva (15 m) dificultat IV+.

.- Masia Alonso

Vet aquí un mas amb vida, un mas habitat... En Vicenç dona el crit als moradors i els tres amics ens hi atensem. És aconsellable conèixer la gent de la terra i, per tant, no fer-se l'estrany; de les teves maneres se'n desprèn en bona part el tracte que en puguem rebre. Mantenim una conversa agradable amb les dues dones que ens atenen; la de més edat, que viu a la masia des de fa moltíssims anys, en sap un niu de coses, però l'hora és avançada i cal acomiadar-se. Aquesta masia pren el nom de llur propietari, el senyor José Alonso, segons el cadastre de 1868. Hom l'anomenava anteriorment Mas Gumersindo.

Abans d'arribar al Camí Molinant, no sabem trobar, a mà dreta, les restes de les mines de caulí, d'on extreia una terra per a motllurar peces de porcellana, si bé ens han assabentat que taparen l'entrada. Sí, en

canvi, observem a l'altre costat del fondal les boques de les mines de la Terraire; aquesta popular dona extreia aquest material terrós que servia per a netejar els plats i estris de cuina. Actualment, així a distància, sembla haver-se convertit en un habitatacle desnaturalitzat per la munió de deixalles que les circumden.

Ja no ens cal sinó seguir el camí Real o Molinant fins al nucli, impròpiament habitat, de la Torre del Veguer. Ens fem per un altre vial a fi de reconèixer millor la zona, restant sorpresos de l'extensió que assoleix i de la magnificència d'algunes edificacions. Hem esmerçat unes quatre hores en aquest recorregut, variat i il·lustratiu, que recomanem als nostres convilantans excursionistes per a conèixer millor el propi terme municipal.

Antoni Sagarra i Mas

SECRETARIA

NOTES DE SECRETARIA

=====

Altes a partir del 23 de Maig del 1986:

Isabel Font, Mireia Miró, Roger Pena, Joan-Baptista Rovira, Jesica Bayarri, Griselda Mª Gonzalez, Lluís Bayarri, Núria Perez, Josep Mª Llovet, Imma García, Catalina García, Mª Carme Pumareta, Verd Material Esportiu S.L., Blai Poch, Josep Rovira, Montserrat Bertran, Eduard Montané, Irene Martínez, Josep Mª Ferrando, Marta Ferrando, Joaquim Ferrando, Joaquim Medina, Pilar Romagosa, Ginés Mataró, Núria Moya, Antoni Moya, Vicenta Peral, Josep Mª Casas.

Baixes a partir del 23 de Maig del 1986:

Mª Teresa Mercadé, Joan Giribet, Xavier Montaner, Mª Teresa Montaner, Aurèlia Felix, Santiago Giralt, Jordi Figueras, Ernest Just, Gonzalo Giribet, Marina Ferre.

Baixes per falta de pagament a partir de la mateixa data:

Lluís-Miquel Manteca, Joan Ventosa, Antoni Monclús, Mª Carmen Tejedor, Conrad Rovira, Núria Albà, Lluís Soler, Josep Mestre.

NOTICIARI:

- A partir de la segona quinzena de Desembre segurament tindrem informació de l'assegurança de muntanya per l'any 1987.
- Us recordem que la documentació necessària per a presentar nous socis és: dues fotografies, 500,- ptes. i presentar omplena la sol·licitut de soci, que us lliurarem a secretaria (evidentment això és per si aniqueu algú a fer-se soci).
- També recordem que al local tenim un Bar i una taula de ping-pong, on podeu trobar-vos i venir a fer la xerrada.
- I seguim recordant: Si voleu qualsevol cosa de la Talaia en general, l'horari en què la trobareu oberta és qualsevol dia feiner de 7 a 10 del vespre.
- I el més important: Si voleu sortir a la muntanya, busqueu gent nova per fer sortides, esteu sols i voleu més gent, en fi, si voleu sortir a la muntanya a fer qualsevulla activitat, veniu a la Talaia i feu full de sortida, o veniu a la Talaia a apuntar-vos als fulls de sortida.
- IMPORTANT: NOU HORARI DE SECRETARIA, A PARTIR DEL 25 DE NOVEMBRE DEL 1986 EL NOU HORARI DE SECRETARIA SERA ELS DIMARTS I ELS DIJOUS DE 7:30 A 9:30 DEL VESPRE.

ESQUÍ

TEMPORADA D'ESQUÍ

PROGRAMACIÓ DE LES SORTIDES PROPERES

- 13 i 14 de desembre - ANDORRA (Pas de la Casa/Grau Roig)
- 28 de desembre - FRANÇA (Porte-Puymorens)
- 17 i 18 de gener - ARAGÓ (Astún-Candanchú). Celebració del II Descen
Talaia.
- 15 de febrer - CATALUNYA (La Molina)
- 15 de març - Port Ayné / Vallter 2000). III Concurs de Salts
"JO, SKI TALAIA"
- 28 i 29 de març - LES ANGLÈS-PUIGMAL
- 12 i 13 d'abril - Arinsal / Arcalís (ANDORRA). IV Slalom Ciutat de
Vilanova.
- 1, 2 i 3 de maig - Final de Temporada - ASTÚN - CANDANCHÚ

VI CURSET D'ESQUÍ

- 31 de gener i 1 de febrer - Pista d'ARINSAL (Andorra)
- 7 i 8 de febrer - Sortida a les pistes franceses de PORTE-PUIMORENS
i LES ANGLÈS

.

INFORMACIÓ: Podeu adreçar-vos a la Secció d'Esquí de l'A.E.Talaia
tel. 893 12 57

.

L'alta vall del Bastareny: un indret per conèixer

Fa justament un any que dedicàvem unes pàgines del nostre butlletí al relat d'una estada a Gósol i de la forta impressió que ens causà la travessada per la бага de Gresolet en plena tardor. Encisats per l'encant d'aquells paratges i d'aquells moments, vàrem fer-nos el propòsit de tornar-hi els anys successius i per la mateixa diada, com una mena de "cita obligada". El propòsit s'ha acomplert i heu-nos a Gósol una altra vegada.

No pretenem parlar novament de la vall de Gresolet, entre altres raons perquè la realitat d'aquella meravella paisatgística no és fàcil de concretar-la en paraules, per més voluntat i passió que un hi posi. No hi ha més; s'ha de veure. Parlarem, però, d'una altra vall berguedana, veïna de l'esmentada, que ens ha sorprès gratament: la vall del Bastareny, i més concretament, la Font de l'Adou.

Mentre alguns companys d'excursió emprenien coratjosament l'ascensió al Pedraforca per l'enforcadura del vessant gosolà, uns altres vàrem triar una altra opció, més apta per a tot tipus de persona amb ganes de caminar i inclús per a mandrosos o per aquells a qui l'edat no els ho permet, ja que es pot fer fins i tot en cotxe.

Iniciem l'itinerari sortint de la vila de Bagà on alguns de la colla s'hi allotjaven. Fa un dia clar i calorós tot i estant a primers de novembre. Seguim la carretera asfaltada que voreja el riu Bastareny, aigües amunt. El Bastareny és afluent de capçalera de la dreta del Llobregat. Per la dreta rep el Torrent de Turbians; per l'esquerra, el riu

de Gréixer; passa per Bagà i desguassa al Llobregat per Guardiola de Berga.

Uns 15 minuts després d'iniciar la sortida passen per un pont sobre el riu Gréixer, que més amunt esmentàvem. A la mitja hora arribem al Pont de Sant Joan i continuem endavant per camí carreter, sempre paral·lels al Bastareny, que portem a l'esquerra. Més endavant veiem, enlairats, a l'esquerra, la torre i ermita de Santa Magdalena i, molt més endavant, el turó on es perfila el campanar de Sant Martí del Puig. Aproximadament al cap d'una hora arribem al veïnat de l'Hostalet. Prop de l'enrunat Molí del Puig, deixem un camí, a la dreta, que ens portaria als Empedrats i a la Font del Faig, al Moixeró. Pocs minuts després creuem el Bastareny.

El camí s'ha anat convertint en un regal per a la vista, amb daurats, verds i vermells que omplen el paisatge. S'ha girat un mica de vent que provoca com una fina pluja de fulles seques. És una veritable estampa tardorenca.

Quan portem aproximadament una hora i mitja de camí, arribem al Pont de Montnells, sobre el Bastareny, on hi ha l'Adou o Fonts del Bastareny, que pertanyen al terme municipal de Gisclareny.

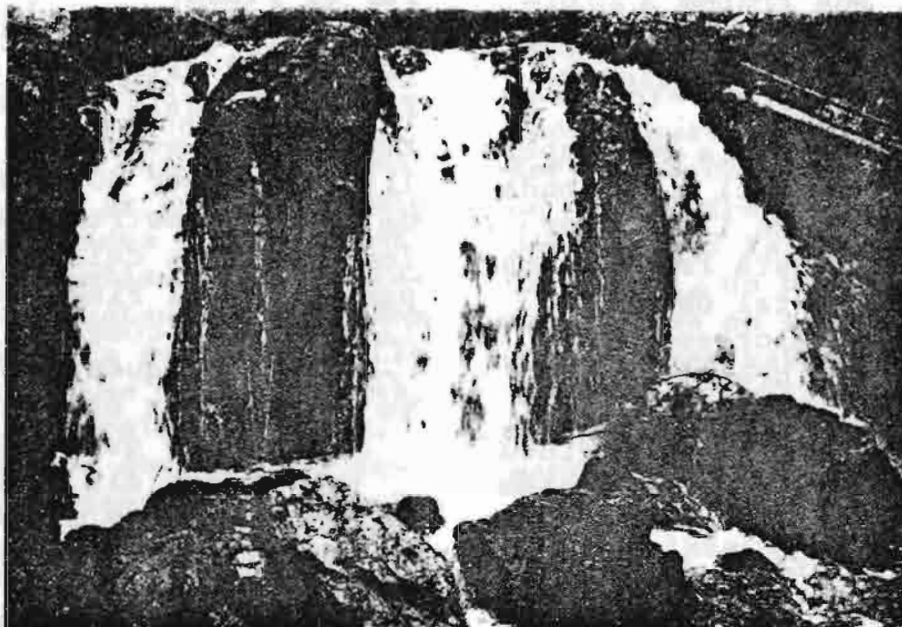
L'aparició sobtada d'aquell corrent d'aigua saltant amb força des d'una certa alçada per sobre el rocam, provoca l'exclamació unànime de sorpresa i alegria del petit grup que formem. Sen se creuar el Pont, pugem per un caminet, a l'esquerra, que supera un petit sot que barra el pas i baixem novament arran de l'aigua seguint uns pocs metres la seva vorera, on veiem el naixe-

ment del riu a través d'una cavitat oberta a la roca i mig amagada per la vegetació. És un lloc curiós i sorprenent que val la pena visitar. Aquestes fonts càrstiques de l'Adou recullen les aigües de la serra de Montnell, les del coll de Tancalapor*ta* i les de la baga de Morcarols.

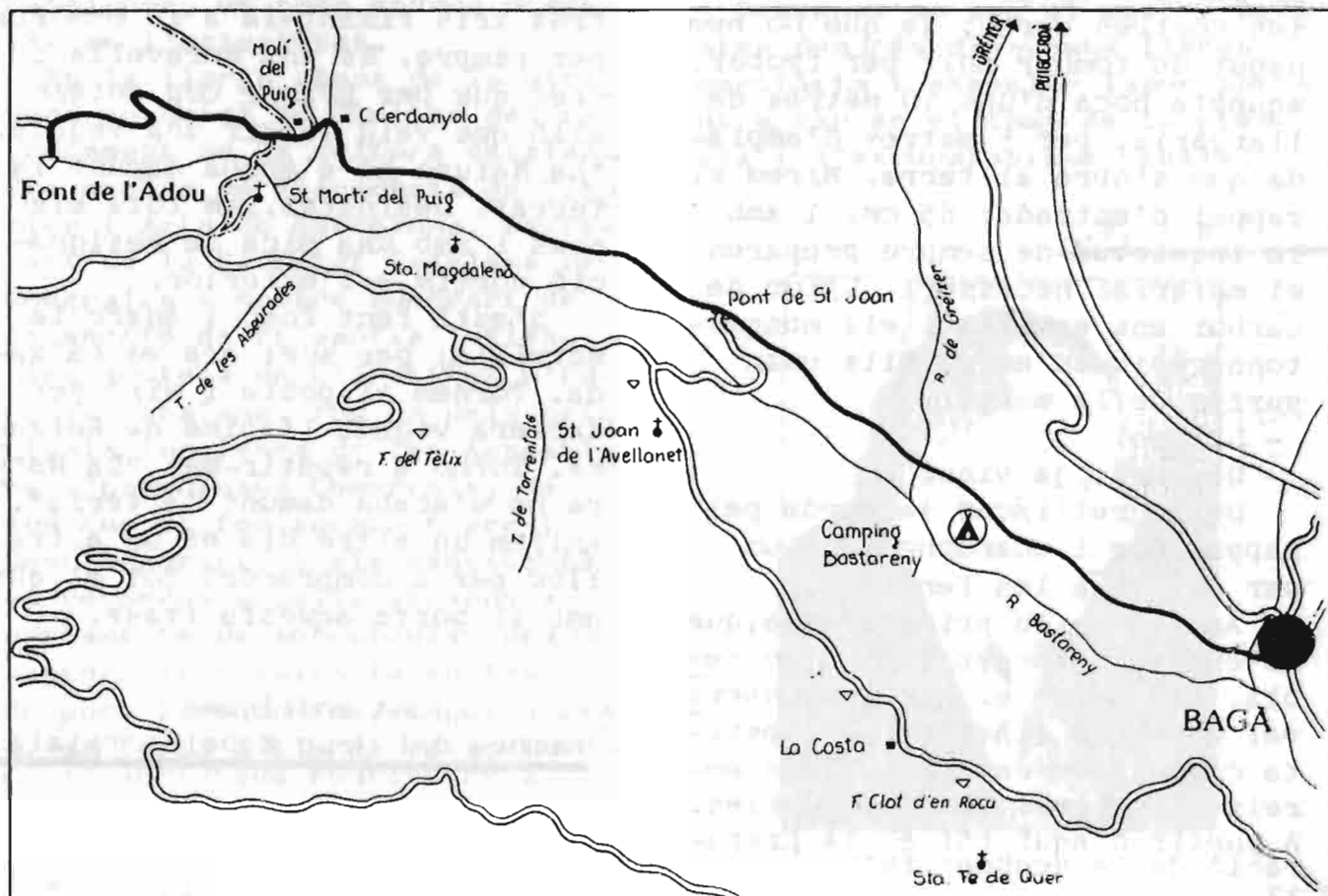
Assaborim durant una estoneta aquell esclat d'aigua i colorit

i tornem fent el mateix trajecte a Bagà, on retrobarem el grup que acaba de baixar del Pedraforca per la banda de Saldes i junts amb tota la resta dels acompanyants, ens entaulem i canviem les impressions del dia i de la profitosa i agradable estada al Berguedà, una vegada més. Fins quan ?

B.F.

Fonts del Bastareny.

g.e.t. ABÎME DE BETXANKA

(225 metres de profunditat) País Basc Francès

Venim de Llodio (Euskadi) on hem realitzat l'exploració de l'Otxabide i, després de viatjar tota la nit, ens trobem a Cihigue. Plantem les tendes als defores i ens disposem a passar el que resta de la nit.

La llum del nou dia em desperta i em trobo tot sol a la tenda. Sento remor de veus i una olor de beïron que s'està fregint. Ens alimentem bé per tal de tenir les suficients calories que aquesta nova exploració ens demanarà.

Des d'aquí albirem el Pirineu francès, és clar, i ens disposem a buscar l'avenc.

Respiro a fons, em trec la motxilla, estic suant. El sol no perdona tot i que estem al mes de març. L'alegria es dibuixa a les nostres cares, ja que no hem hagut de tombar molt per trobar aquesta boca d'uns 10 metres de llargària, per 5 metres d'amplada que s'obre al terra. Mirem el rappel d'entrada: 65 cm. I amb la inquietud de sempre preparem el material necessari. L'olor de carbur ens envolta i els mosquetons repiquen entre ells quan surten de la motxilla.

- Lliure!

- D'acord, ja vinc!

Deixo relliscar la corda pel rappelador i abandono la llum per entrar a les tenebres.

Arribem a la primera sala, que és enorme; almenys a mi m'ho sembla. No sabem el que ens esperava: un terra clàstic i una petita colònia de rats-penats es mereixen les primeres fotografies. A partir d'aquí tot és la preparació de la següent foto.

- Mam, estic bé aquí?

- Sí, estàs bé!. Manel, posa't darrera la columna per a disparar el flash!

A continuació venen uns pous que no són altra cosa que el fons d'una sala més gran que l'anterior, amb més de 60 metres de llargària, per 40 metres d'amplada i uns 70 metres d'altura. Veiem els llums dels altres companys allà al final de la sala i la Teresa em comenta:

- Davant d'aquesta immensitat se m'encongeix el cor!.

Quanta raó que té. Molta raó.

Hem acabat els rodets de la màquina i acabem també l'exploració. De tornada, trobo delit amb les estalactites, les estalagmites, els gorgs plens d'aigua ... La seva bellesa impregna els nostres iris fixant-la a la memòria per sempre. És una meravella i crec que per primer cop entenc allò que vaig llegir una vegada: "La Natura no s'acaba damunt la Terra". Desinstal·lem tots els pous i amb una mica de resignació sortim a l'exterior.

S'està fent fosc i agafo la motxilla; per sort ara ve baixada. Tornem al poble i miro per darrera vegada l'Abîme de Betxanka. Torno a repetir-me: "La Natura no s'acaba damunt la terra". Anirem un altre dia en un altre lloc per a comprendre tot el que amb si porta aquesta frase.

Joan Rodríguez

Membre del Grup Espeleo Talaia

El passat 18 de novembre, el veterà excursionista i geògraf en Josep Iglésies i Fort, ens deixava per sempre. Nascut a Reus l'any 1902, comptava doncs 84 anys, mantenint-se ferm fins als darrers moments. Encara tinguérem ocasió de saludar-lo el darrer mes d'octubre, en el curs de l'Assemblea d'Estudiosos celebrada a Rubí.

Des de molt jove se sentí atret per l'excursionisme, recurrent totes les nostres contrades. Fruit d'aquests coneixements en foren l'edició de guies excursionistes, elaborades conjuntament amb Joaquim Santasusagna, destacant-ne "Les muntanyes de Prades, el Montsant i la serra de la Llena" (1929) i "Les valls de Gaià, de Foix i de Miralles" (1934). Aquesta darrera obra ens ha estat essencial per a conèixer el Penedès i els seus entorns. L'any 1931 fou anomenat secretari de la comissió designada per a establir la divisió territorial de Catalunya, un tema encara discutit en l'actualitat.

En la llarga etapa de la dictadura no deixà de lluitar pel redreçament de la cultura catalana. Era membre de l'Acadèmia de Ciències i Arts de Barcelona, secretari de la Societat Catalana de Geografia i membre numerari de la secció de filosofia i ciències socials de L'Institut d'Estudis Catalans. Fou un dels principals impulsors de les Assemblees d'Estudiosos Comarcals, de les que en fou anomenat president honorari, i els assistents en recordem aquells abrandats parlaments de sobretaula, de gran sinceritat i valentia en temps de pors i renúncies, i que arrancaven forts i llargs aplaudiments de l'emocionada concurrència.

Als anys seixanta elaborà la densa obra en dos volums de la "Enciclopèdia de l'Excursionisme", d'obligada consulta per als que practiquem aquesta activitat. Publicà diverses obres de temes de geografia, història, agricultura i també de narrativa. Els darrers 25 anys de la seva vida els dedicà a l'estudi de la demografia, publicant diverses obres sobre els antics censos de Catalunya i elaborant actuals estadístiques de població. El recordem afectuosament d'un estiu on coincidírem en unes vacances passades al Xalet del C.E.C. de la Molina, on hi feia estada i treballava en els seus papers, fugint de les xafogors de Barcelona. S'interessava per les excursions que realitzàvem per les serres i valls pirinenques o pels plans de la Cerdanya, tot fent-nos precisions sobre alguns indrets o indicant-nos camins i paratges dels llocs que pensàvem visitar.

Descansi en pau el mestre Iglésies després d'aquesta llarga, meritòria i exemplar labor portada a cap en el camp de la ciència i l'excursionisme català.

J.V. i B.

els cups de muntanya

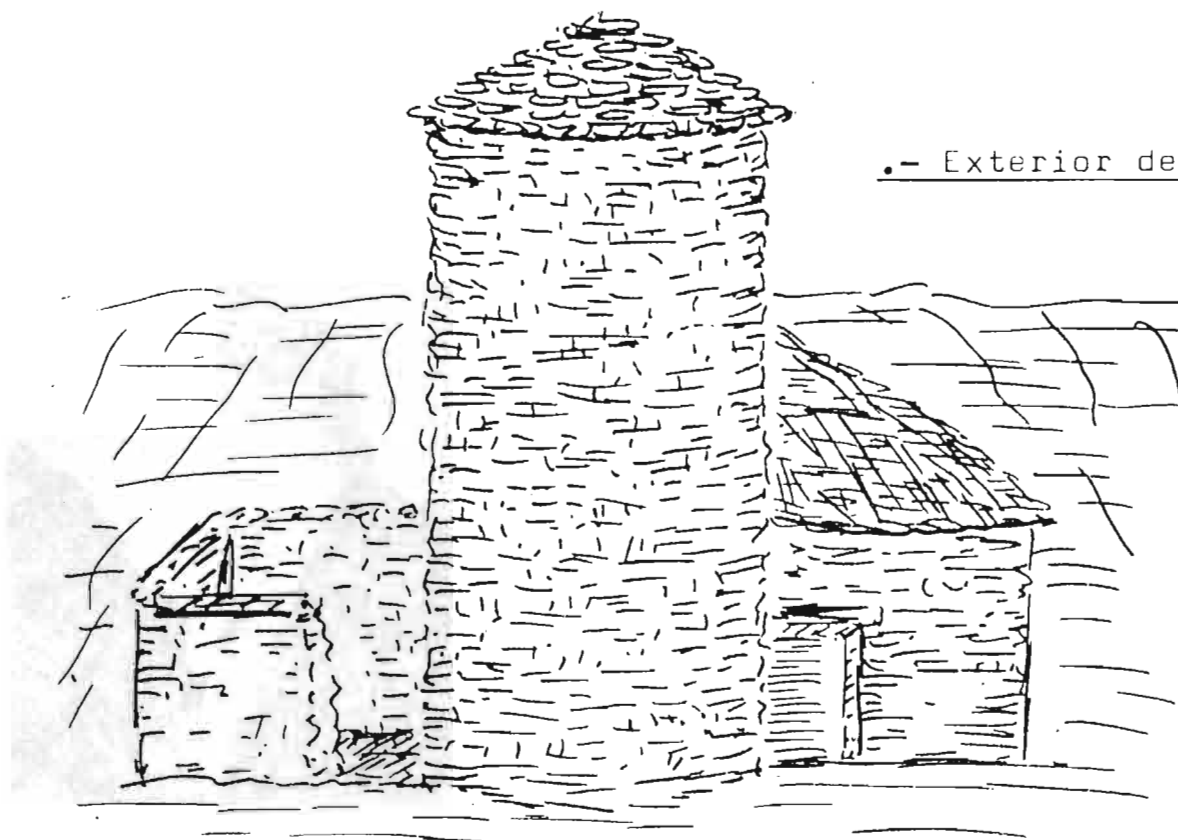
Aquest primer sector del GR-4 ens ha fet "descobrir" unes construccions que per la seva antigor mereixien ésser més conegudes.

Sobre les terrasses altes, més pedregoses i seques, i sobre els vessants i costes, destacava el cultiu de les vinyes, disposades en forma de bancals. El cep ha tingut tradicionalment una gran importància en aquesta comarca. És un dels cultius que ja apareix més citat en la documentació que, referent als segles X i XI, es conserva de l'antic monestir de Sant Benet de Bages. Totes les dades posteriors mostren la seva continuïtat. En el segle passat, després de la invasió fil·loxèrica a França, l'expansió de la vinya dintre la comarca, com en altres àrees properes, és molt intensa. En aquells mo-

ments, concretament en el penúltim decenni, abans que la fil·loxera arribés a afectar els ceps del país, Bages era la comarca de major importància vinícola de tot Catalunya, amb una producció de vi superior als 460.000 hectolitres anuals.

A l'eufòria vitícola de finals de segle passat, ha seguit una acusada crisi de l'agricultura bagenca. Aquest fet general, que és prou conegut, apareix més acusat encara sobre l'home de la comarca que estem travessant seguint el GR-4, doncs ha estat afectat per la desaparició de la vinya i per l'existència d'una indústria progressiva ben propera.

La crisi es trasllueix ràpidament en la construcció de l'àrea agrícola i en l'abandonament de determinades contrades. Finalment, cal tenir en compte que la

.- Exterior del cup

mengem i bevem una mica per recuperar forces i baixem cap al Pla de Cadí. Flanquegem tot el Pic del Verdet i pugem per la canal al cim del Canigó (2784 m). Allà ens fem les fotos de rigor al costat d'una creu de ferro forjat molt artística. Després reprenem forces menjant una mica més, doncs encara ens calia tornar. La primera intenció era la de tornar pel mateix lloc per on havíem vingut, però, després de sospesar-ho, decidim tornar per Pla de Cadí i Refugi Aragó del C.A.F. i per un camí molt pintoresc fins al Pla de Maria-lles i d'ací per una pista forestal fins al Pla Guillem, on teníem els cotxes, i arribàvem a dos quarts de quatre de la tarda cansats però contents.

El dia 15 vàrem fer un concurs de postres. El jurat va tenir molta feina per poder triar els millors, ja que tots estaven molt ben presentats i tenien un aspecte d'estar deliciosos.

El dia 17 vam fer turisme a Prats de Molló. Vam visitar la Ciutadella i les muralles. Vam dinar en un paratge molt maco més amunt de la Presta, per la pista que va a Vernet i Pla Guillem.

El dia 18 anem a pujar al cim del Pic de l'Infern per tal de canviar el llibre de registre. Hi anem 15 participants i tornem a dinar al Campament. Quan baixem tenim una sorpresa en veure la pista que va de Setcases a Vallter 2000. Sembla que la volen asfaltar. Més tard sabrem que hi passarà la Volta ciclista a Catalunya.

El dia 20, la totalitat dels que quedàvem allà, vàrem desparar la tenda i cap a casa.

També dintre els actes del campament, es van organitzar concursos de dominó i de parxís, arròs a la cassola, rams de flors silvestres, postres, herbari, pedra més original, estirar la corda, catifes amb la forma de la gla de la Talaia, gimkama, dibuix ràpid i d'altres. Tots els tres millors classificats de cada concurs varen tenir premi, llevat dels de la canalla que en tenien tots.

Val a dir que la Secció de Muntanya està molt contenta per la participació i la col·laboració que ha tingut en tot moment.

Gràcies a tothom i fins l'any que ve.

.- Una vista del Campament d'Espinavell

ITINERARI GR-4

BREU RESSENYA DE LES DARRERES ETAPES

Iniciem un nou curs amb el proposit ja exposat de seguir un llarg itinerari que ha de traspassar Catalunya, resseguint els senyals del GR-4, que més o menys remunta l'eix del Llobregat.

Degut a l'incendi que devastà la muntanya de Montserrat, ens veiem obligats a haver d'anul·lar l'etapa pròleg i la primera etapa del calendari previst. D'aquesta manera, en la 1ª sortida hem de partir de Sant Vicenç de Castellet.

Així, el propassat dia 28 de setembre, 93 marxadors estem disposats a fer la primera caminada del curs, un nombre de gent considerable si tenim en compte la participació en la primera etapa del GR-7 (44 participants, l'octubre del 1984).

A fi de rememorar la nostra impossibilitada intenció, ens atansam al monestir benedictí per a venerar la Mare de Déu i aprofitar l'estona per a esmorzar. El dia abans es féu una gran trobada de fidels i encara en resta l'entaulat de l'escenari. Hem ascendit la muntanya pel Coll de Can Maçana; els estralls de l'incendi es mostren per primer cop i causen una profunda impressió que ja serà inesborrable pel caminant.

Són més de les deu quan comencem la marxa, deixant enrera el poble de Sant Vicenç de Castellet; una fotografia de tot el grup perpetua l'acte inicial.

Sens dubte el lloc més rellevant de la sortida és la visita de l'església de Sant Pere de Vallhonestà. És un monument molt interessant d'arquitectura romànica. La part més antiga, amb

l'absis decorat a la manera llombarda, data del s.XI. El més curiós d'aquest temple és l'esvelt campanar d'espadaña, de dos pisos, amb quatre grans finestres. A l'interior de l'església poguérem apreciar un sarcòfag o ossari de factura simple; també conserva restes de decoració mural en la conca de l'absis, que guarda moltes similituds amb la de l'església veïna de Santa Maria de Matadars.

Contemplant el paisatge fitem el nucli de Vallhonestà, situat al fondal i a l'ampit oposat de la clotada de Rubió. La comunitat d'aquesta vall, pregona i tranquil·la, abans plena de vinyes i fruiters, tenia la seva parroquial precisament en aquest lloc. Amb els efectes dels incendis que continuadament han afectat aquesta comarca, desprèn un aire quiet, silenciós i trist que colpeix el marxador.

En el coll de Sant Jaume (500 m), al costat d'un munt de paraments que ja no sostenen cap coberta, una gran edificació a la banda de sota correspon a l'antic hostal del camí ral de Manresa a Terrassa. Es conserven en bon estat encara les quadres, que poden ésser un bon refugi en cas de necessitat. L'únic edifici ben conservat és l'ermita de Sant Jaume, que domina la vall de la riera de la Santa Creu. L'ermita és d'una sola nau i un petit absis. Tot el conjunt és cuidat per un grup d'excursionistes que hi dediquen periòdicament el seu esforç. Darrere l'esglesiola hi ha una font molt ben arranjada.

Arribant al poble del Pont de Vilomara, ens dirigim a l'ermita

.- A punt d'iniciar l'itinerari GR-4 a St. Vicenç de Castellet

de Santa Magdalena, dins el clos del cementiri, on la Diputació hi està realitzant obres de millora; si bé ens adonem que ha desaparegut el campanar d'espanya.

La SEGONA ETAPA, el Pont de Vilomara-Parador del Lleó, agrupa 108 marxadors el dia 26 d'octubre; xifra màxima de participació en una caminada dins l'àmbit de la Secció de Cultura (supera els 107 participants que arribaren a Bellprat el 27-10-1985).

Ens dirigim vers la riera de la Santa Creu, que traspassem a gual, dreçant després cap a Can Roviralta i la riera de Mura, que resseguim un tros aigües amunt fins les ruïnes d'un antic molí. Poc després veiem un cup de vi abandonat i que podem visitar. Havent passat la masia de les Gèneres, passem el Llobregat i seguim per una pista que voreja el riu fins el monestir de Sant Benet de Bages.

Malgrat l'accés sense asfaltar el Muela ja hi ha fet cap amb els autocars. Treiem les entrades a càrrec de la Secció i fem la visita col·lectiva dirigida per un guia. No cal allargar-nos fent la descripció d'aquesta joia del romànic català; només volem assenyalar que aquest monestir benedictí fou adquirit pel pintor Ramon Cases -no el "collega" del Walqui-Talky- i que el restaurà en part. Els elements més notoris són el claustre, amb un total de 64 capitells, l'arquivolta del portal d'entrada, el campanar quadrat amb finestres geminades i el celler.

Seguint el curs paral·lel del Llobregat fem cap a una cruïlla d'antics camins romans; el travesser era la via de Manresa a Vic, que passa per un interessant pont gòtic que resta a la dreta a poca distància.

Traspassem la carretera i, al poc, esquivem el pont de Cabria-

nes quan el tenim a frec. Després, pel costat de la resclosa de La Sínia i, al cap d'una estona, fem cap a la carretera de Berga en un punt molt proper al Parador del Lleó. Fa sol i els marxadors prenem seient disposant-nos per a dinar a fora, en les taules que hom hi té instal·lades. No hi manca una demostració d'en Josep Voltà de com guaireix, fent massatges a les dones, no sé quin mal...

La TERCERA ETAPA, Parador del Lleó-Cornet, cau el dia 23 de novembre, amb una participació de 94 marxadors. Traspassem la carretera enfilant l'accés a Cabrianes. La masia de la Carrera és una edificació del s.XII d'on se'n pot extreure una lectura interessant; un home que treballa un conreu adjacent ens descriu les arcades de pedra que conserva a l'interior; ara, és habili-

tada com a casa de colònies.

Poc després, a l'esquerra, hi ha un antic forn de guix que es conserva en un estat òptim: les dues dependències estan perfectament cobertes amb voltes de pedra seca i sense deixalles a dins. Més endavant, un altre forn de guix no ha corregut la mateixa sort.

En assolir una collada veiem, al fons i a la dreta, el santuari de Fusimanya, per on passà la Marxa de Regularitat de Catalunya d'aquest any (Avinyó, 27-4-86)

Baixant per un corriol boscà fem cap a la masia de Sant Martí, interessant casa pairal del segle XIV que s'ha mantingut habitada fins ara. A un parell de centenars de metres veiem ja l'ermita de Sant Martí de Serrahima, de procedència romànica; destaca pels paraments de pedra vista i l'altívol cloquer.

.- L'esglesia de St. Martí de Serrahima

En una cruïlla, un contingent del gran grup fem una marrada d'uns 800 metres per visitar les masies de Sant Pere de Serrahima i la de Sellarès. Enfront d'elles hi ha l'ermita romànica de Sant Pere de Serrahima, restaurada pel Centre Exc.FAES l'any 1979.

Entrem en la zona cremada que veiem a venir, mentre encalcem una pista que esdevé monòtona. La masia de la Pineda, en un revolt i a l'esquerra del camí, trenca el ritme; té també cert interès i paga la pena d'acostar-s'hi. Al cap d'una estona fem cap a la carretera, seguint-la uns cinc-cents metres fins el

proper agregat de Cornet. Encara hi ha algú que s'acosta a visitar el dolmen que la guia ressenya.

Els autocars ens porten a Balsareny per a dinar. Just en entaular-nos es posa a ploure. Hi ha dificultats per a encabir-nos tots, però la mestressa, entenent les circumstàncies, solventa el problema. El grup de la 3ª edat que ens acompanya ja tenia encomanada la taula i el dinar; a fe de Déu com s'atipen! Vés que hi farem; uns s'ho munten d'una manera (amb entrapans) i uns altres d'una altra ...

Antoni Sagarra i Mas

PROPERES SORTIDES

4ª etapa	21-12-86	Cornet-Sant Pau de Pinós	13,386 km	2 h 49'
5ª etapa	11-01-87	Sant Pau Pinós-S.Andreu Sagàs	16,840 km	4 h 32'
6ª etapa	15-02-87	S.Andreu Sagàs - Borredà	15,558 km	4 h 27'
7ª etapa	15-03-87	Borredà - Sant Romà de la Clusa	13,460km	4 h 19'
8ª etapa	05-04-87	S.Romà - La Pobla de Lillet	11,500 km	3 h 48'

.- Masia de la Carrera (3ª etapa)

ENTRE EL CADÍ I EL PIRINEU (I)

Intentar conèixer en pocs dies un sector de la Petita Cerdanya i el Baridà pot ser un xic difícil, però creguérem que valia la pena provar-ho. Consultàrem guies d'excursionisme i llibres de geografia, elaborant unes llistes de pobles i indrets a visitar, i els primer dies d'agost emprenguérem la ruta cap al nord. Passem Manresa, Berga, Guardiola i Bagà i ens dirigim cap a la base del roquissar del Moixeró. Un cop passat el túnel tenim la primera sorpresa desagradable. A la Cerdanya hi fa tanta o més calor que a la costa.

La Petita Cerdanya, o la Batllia, és la part occidental de l'anomenada Baixa Cerdanya, de la qual en resta separada per la divisòria "provincial", amb l'excepció del terme de Prats i Samsor, que és considerat de la Baixa Cerdanya però no de la Batllia. El riu Segre, que ha travessat tota la plana cerdana, en arribar prop de Bellver s'entafora dins el congost anomenat Forat de la Seu. La capital de la Batllia és Bellver de Cerdanya, amb els agregats d'Olià, Santa Eugènia, Pi, Nas, Nèfol, Baltarga, Pedra, Beders, Bor, Coborriu, l'Ingla, Riu de Santa Maria, Santa Magdalena i Talló. Els altres municipis eren Martinet amb Montellà del Cadí; Lles, amb Travesseres, Viliella i Coborriu de la Llosa; Músser i Arànsér, amb Senillers; Prullans, amb Ardòvol; Talltendre, amb Ordèn; Riu del Pendís, amb Canals, i Vil·lec i Estana, amb Béixec i Bastanist.

Actualment aquesta relació resta alterada. Pel gener de 1962, Eller, amb Cortàs i Olopte, i Talltendre, amb Ordèn, foren

incorporats al municipi de Bellver, i pel febrer de 1973 s'hi afegia també el Riu del Pendís. El 1966, Músser i Arànsér eren afegits a Lles, i el 1970 Vil·lec i Estana ho eren amb el municipi de Martinet i Montellà.

Seguint congost del Segre avall s'entrava a la Batllia del Baridà, antiga contrada medieval centrada al castell de Bar i situada a l'extrem nord-oriental de la comarca de l'Alt Urgell, o Urgellet, segons la divisió comarcal de 1932. Aquesta subcomarca era constituïda pels municipis de Toloriu, amb Bar, Pont de Bar, els Arenys i Barguja; Arisot, amb Castellnou de Carcolze i els Banys de Sant Vicenç; Arsèguel, amb el Pont, i Cava, amb Ansòvell, el Quer Foradat, el Boscal, can Pubill i Vinyoles. L'any 1970 es fusionaren els municipis d'Aristot i Toloriu, adoptant aquest doble nom. Els moderns geògrafs creuen convenient excloure del Baridà els termes d'Arsèguel i Cava (exceptuant-ne el Quer Foradat) i afegir-hi els de Martinet i Lles. Aquesta Batllia queda inclosa a la Cerdanya.

La carretera C-1313, de Puigcerdà a la Seu d'Urgell, discorre pel congost paral·lela al riu Enguany s'estan suprimint revolts i obrint túnels per a fer un traçat més dreturer. No dubtem que l'obra era necessària i que un cop enllestida serà un traçat de meravella, però mentre, en aquest estiu sec, és un infern de pols que deixa vehicles i passatgers completament enfarinats. A més, es produeixen talls de circulació de llarga durada que deixen fregit el personal. De moment ens deturem a Martinet, on establirem el campament base.

Els camps propers es veuen secs i groguencs.

- ¿Que piquen molt enguany els tàbecs?

- Pitjor! Aquest any tenim una plaga de vespes.

Estem ben parats, ja que els tàbecs que se't posen a sobre són fàcils d'eliminar, mentre que les vespes... I que no n'entri una dins el cotxe, tot conduint.

A Martinet no queden restes de la tràgica riuada del setembre de 1982. El lloc on el Segres'emportà algunes cases ha estat urbanitzat com a plaça-jardí i batejada amb el nom de "el Tornall". Observem un detall curiós: mentre a Vilanova han proliferat les esferes de pedra polida, en aquesta plaça de Martinet veiem unes boles similars de pedra calcària, però d'elaboració matussera. També n'hi ha rematant els pilars d'entrada a jardins públics i privats de Martinet, i Montellà. Posteriorment ens assabenten que es tracta d'antics projectils d'artilleria, concretament de bombardes, que caigueren pels rodals en el curs d'un setge establert per tropes franceses. A les ribes del Segre hi ha maquinària treballant en l'endegament del llit. A certa altura, dalt d'un turó de la riba esquerra, es veuen les cases de Montellà ocupant l'espai on antigament hi havia el castell vigilant i que sofrí el setge esmentat. D'aquesta fortalesa en queden encara uns pocs marges poc vistosos.

A la tarda de la nostra arribada anem a visitar l'enlairat poblet d'Estana. És un veritable niu d'àligues davant per davant de la majestuosa mole del Cadí, allargassat teló de fons d'un extens paratge que anirem coneixent en dies successius. La gran muralla calcària, lleugerament velada per la calitja, és solcada per diverses canals descendent, que constitueixen algunes

els diversos passos per a salvar l'obstacle natural entre dues comarques. El poblet està mig capgirat per les obres del clavegueram que hi fan. Tot baixant agafem una branca de pista a la dreta, que ens porta directament a Víllec, petit poblet de cases escampades i una notable església romànica. Aquí empallem amb la pista de Bastanist, lloc on ens arribarem. Aquest antic santuari està situat al peu mateix de la muralla del Cadí. Dalt de la serra hi ha el Pas dels Gosolans, d'on deriven diversos itineraris, baixant-ne un d'ells a Bastanist. És fàcil suposar que a més de lloc de devoció faria servei d'hostalatge a peregrins, pastors, traginers i viatgers en general. Hem vist fotografies del campanar d'abans del 1936, i aleshores tenia teulada punxeguda. Ara té forma de terradet emmerlat amb quatre boles decoratives. ¿Fins aquí arribaren els projectils del setge de Montellà?

Observem en el llit de la riera i pels rodals, la presència de la pedra verdosa dita "ridolina" o "pedra verda de Grèixer", fent referència al petit caseriu situat prop de la boca sud del túnel, al peu del Moixeró. O sigui, que aquest material d'origen volcànic es troba a ambdós costats de la serra. Hom ens ha dit que també n'hi ha una varietat a la Cerdanya, de color rogenc.

Tot fent via cap a Martinet, en passar el congost de Bramasacs, observem per sobre el turó dels Castellots les escasses despulles del castell de Víllec, una fortalesa poc coneguda i estudiada.

Ja fa alguns anys, passàrem una quinzena de dies a la Cerdanya visitant tots els pobles de la plana i els del municipi de Bellver, comprovant el veritable tresor romànic que encara hi subsisteix: esglésies, capelles, escultures, portes ferrades i al-

tres elements, a més dels bells paratges que les emmarquen. Enguany, doncs, ens dediquem als que hi ha des de Martinet cap a ponent. Tirem en direcció a la Seu, tot fent parades obligatòries en indrets escanyats per les obres, menjant pols i aguantant la solellada. Se senten imprecacions en diversos idiomes per part dels automobilistes que no comptaven amb aquestes incòmodes retencions.

Per fi s'arriba al malparat poblet de Pont de Bar, malmés per les riuades del 1982 i sense el pont de Sant Ermengol, que li donava el nom. Allà hi ha una carretera que s'enfila pels costers de la riba esquerra del Segre. El primer poblet que es troba és Toloriu. S'hi conserva part d'una torre de l'antic castell. L'església de Sant Jaume també està malmesa, subsistint-hi la façana principal, on hi ha una placa redactada en francès, recordant que en aquell indret hi residí, i en morir hi fou enterrada, la princesa Xipaguazin Moctezuma, filla del cabdill asteca i esposa de Joan Grau de Toloriu. Encara avui dia hi ha un descendent d'aquesta família (que preferí canviar les aspres contrades del Cadí per les fines sorres del Baix Penedès. Si més no, tenia casa a Coma-ruga), i que reivindicava ni més ni menys la corona imperial de Mèxic. Que es recordi d'en Maximilià!

Apropant-nos a la serra del Cadí, es passa per Barguja, diminut llogaret, i es fa cap al Quer Foradat (el "Qué", en diuen els seus habitants), pintoresc poblet encarat a la mural·la roquera de la qual baixen la canal Baridana i la del Cristall. Es veuen les restes del castellot sobre un gran penyal (el Quer). Quant al "foradat", té relació amb la repetida llegenda del soterrani per on rebien aliments els defensors del castell en cas

d'assetjament. Avui dia una de les torres serveix d'habitatge.

Tornant enrera i passat Barguja, hi ha un trencall que mena a Bar, l'antiga capital del Baridà. També hi ha les restes del corresponent castellot. Aquest lloc no té cap relació amb Violant de Bar, reina vídua d'en Joan I el Caçador, dona formosa, enèrgica i geniuda, com ho demostrà amb un grup d'avantpassats nostres que anaren a fer-li protestad'un abús de poder un dia de gener de 1416. Sense miraments ni protocols, els envià a dida etzivantlos un "-Foteu al camp de ma cambra, vilanovins rondinetes. Eixiu-me i anau-vos a pastar fang, malviatge-", o imprecació semblant. Actualment de bars n'hi ha a cada cantonada, i es pot escollir aquell on et serveixin amb més amabilitat.

Joan Virella

pica d'estats

Pujar a la Pica d'Estats no és cap proesa, i potser el fet de la seva ascensió no hauria de merèixer ni tan sols un comentari al nostre butlletí. De fet, quantes persones l'hem pujat, de la nostra Entitat, i no se n'ha fet ressó! Però aquesta vegada ha estat diferent.

Evidentment, no ha estat una pujada qualsevol al cim culminant de la part de Catalunya sota l'administració de la Generalitat el que pretenem evidenciar, sino aquesta pujada com a culminació d'una llarga travessa a peu per tot el principat que ens ha portat, després de dos anys, a trepitjar les pissarres de dalt de tot.

El mes de setembre, concretament el dia 7, fórem a la vora de 60 vilanovins els que vam arribar a dalt, però darrere portàvem el recolzament dels prop de 250 excursionistes que en una, varies o moltes ocasions, havien compartit el paisatge de les terres baixes.

El primer intent fou el mes de juliol. Als plans de Boet es va formar, durant dos dies, un campament de 30 tendes i més de cent persones que, en autocar o cotxes particulars, van anar arribant durant el dissabte a la tarda, però durant tot el dia la pluja no va parar i a la nit fou constant. A l'hora d'emprendre la sortida era evident que no valia la pena. Allà mateix vam quedar pel primer cap de setmana de setembre.

De fet, a finals d'estiu, el nombre de participants va quedar un xic reduït, però 60 era un grup nombrós encara, i com és evident, tots crèiem que ens quedava una feina per acabar.

Ara sí que el dia prometia d'ésser esplèndid i tot quedà confirmat quan, a l'alçada del pla de Canalbona (2200 m), va fer-se de dia, el suficient com per distingir el blau del cel.

La pujada se'ns feu llarga, sense una gota de neu fins al coll de Sotllo, on uns quants vam agafar la cresta fins al pic Verdader, i després al Pic Central, i d'altres van baixar a la coma d'Estats per després remuntar el coll de Riufred i el cim, però, més o menys cansat, tothom arribà a dalt per fer els rituals amb banderes, llibres, fotos, felicitacions, crits ... Realment es feia difícil circular per dalt amb tant de vilanoví.

El paisatge era com sempre imponent; es distingien la major part dels cims del Pirineu, de la Maladeta al mar i alguns dels que havíem trepitjat mesos abans en el nostre camí d'aproximació. Recordo que quan l'any 1976 vaig pujar per primera vegada a aquesta muntanya, no coneixia pràcticament res del Pirineu, i avui moltes d'aquestes punxes porten dates associades al meu record. Feina feta, objectiu aconseguit.

La tornada fou un xic llarga. Hi havia qui estava una mica desentrenat, però feliçment tots ens tornàrem a reunir a Boet per retornar a casa, uns amb el seu cotxe, d'altres amb autocar, que ens esperava a Aro.

Quedi aquí la petita crònica del final d'una llarga excursió per Catalunya, que ens ha portat del minúscul poblet de Fredes, a la comarca de l'Alt Maestrat, allà al País Valencià, fins al minúscul espai del cim de la Pica.

Salvadòr Butí

NOTICIARI

Crònica d'uns incendis anunciats

Primer fou la gran nevada amb la que es despedí el mes de gener, i que trencà arbres i brançatge, que incrementaren notablement les piles deixades descuradament pels llenyataires, que extrauen únicament els troncs pelats en les talles que efectuen als boscos. S'hi podien afegir les argelagues, gatoeses i carsos secs, d'alta combustibilitat. Solament hi faltava un estiu sec i calorós i aquesta condició no hi fallà.

Circumscrivint-nos a l'àrea penedesenca i encontorns, anotem que el dia 15 de juny cremaven els boscos de Marmellar i les Pinedes Altes. El dia 24, els de Sant Martí Sarroca. Del 6 al 8 de juliol, el gran incendi del Pla de Manlleu, Valldossera, Pontons, Torrelles de Foix, Sant Martí Sarroca i Castellví de la Marca. El dia 16, la Bisbal, la Joncosa i les Pobles (Aiguamúrcia). Del 4 al 8 d'agost, Olive^lla. El dia 15, el pantà del Foix, fins a Xoriguera, Torrelletes i la Casa Alta. El 19, Ole^sa de Bonesvalls, Avinyonet i Cantallops.

Pel mes de juliol cremaren també els boscos de la Riba i l'Argentera, i per l'agost el gran incendi de Montserrat, que abastà també boscos de Castellolí, Piera, Pierola i el Bruc. Si aquest problema no és tractat més seriosament, el proper any en tindrem una enèssima edició.

La Font dels Tarongers

Dècades enrera ascendir al cim del Montgrós era pràctica habitual per als excursionistes novells, grups d'escoltes i també veterans amb ganes encara de fer anar les cames. De retorn era quasi obligat parar a la font dels Tarongers, que no era precisament cap font natural, sinó una canonada procedent d'un pou i del qual es feia ascendir l'aigua tot fent rodar un volant de ferro colat que movia una bomba de pistó. Un rètol resava: "Rica font dels Tarongers", i a fe que l'aigua fresca era ben agraïda per l'excursionista.

Recentment, en haver-se explicat a cura de l'INEM el camí-pista que transcorre entre Solers, can Martí i can Ramon, hem tingut ocasió de visitar novament aquest indret. Els tarongers estan descurats o morts. La cassetta adjunta, oberta i saquejada, i la bomba tapada per espessos esbarzers. Ignorem si netejant el lloc tornaria a funcionar. Potser caldria intentar-ho.

Noms de muntanyes a carrers de les Roquetes.

El passat mes de juny, l'Ajuntament de Sant Pere de Ribes decidí retolar diversos carrers del barri de les Roquetes, la majoria amb noms referits a muntanyes catalanes, fet que com a excursionistes ens ha de congratular.

Llàstimosament, almenys en el relat de la premsa, els topònims estan mal ortografiats o són inexactes, com Pic de l'Aliga en

comptes de Puig de l'Àliga, i a més han estat oblidats diversos topònims tradicionals d'aquella zona a retolar, com són el camí de les Orenetes, la Cervereta, les Forques, la serra dels Parany i altres.

L'antic camí ral

Pel juliol s'eixamplà i s'enquitranà un sector de l'antic camí ral, o camí Molinant, que transcorre pels defores a la part nord de la ciutat, entre la carretera de Vilafranca i la masia d'en Cabanyes, per tal de facilitar un enllaç còmode amb aquesta masia. En el cartell que hi ha a l'entrada hi diu "Masia en Cabanyes", denominació que creiem incorrecta, ja que sembla que vulgui oficialitzar-se una pronúncia deformada, pròpia d'uns vilanovins que també deien Sant Miquel Dèrdol en comptes d'Olèrdola.

Noves excavacions a Adarró

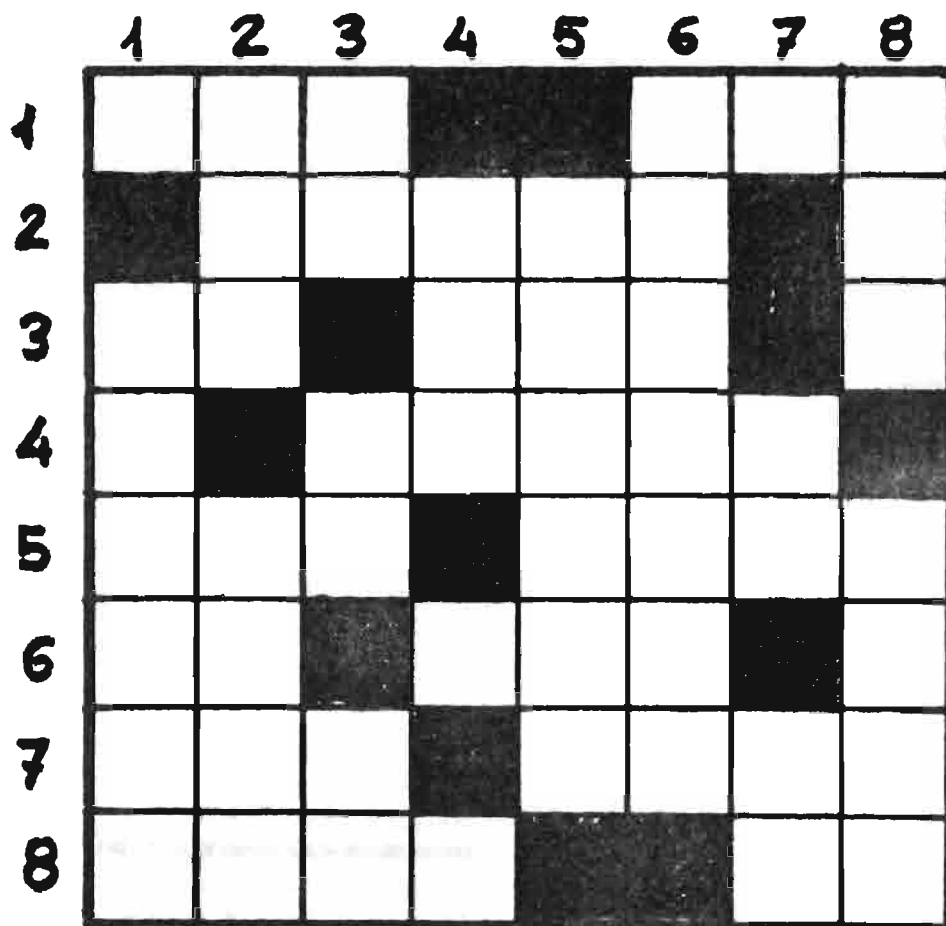
S'ha iniciat una nova tanda d'excavacions arqueològiques en un sector a llevant de les que ja existien. Han sortit novament a la llum els marges que ja foren descoberts en la campanya de 1956, i noves perllongacions

dels mateixos. Ens hem assabentat de la troballa d'un fragment de marbre amb un petit cap de lleó incrustat. Esperem que es detalli amb amplitud aquesta descoberta, tot desitjant que continuïn amb èxit les obres.

Per cert que sembla com una rebequeria prescindir de la A inicial d'Adarró. Ens fa el mateix efecte que l'actitud dels repatanis xampanyers (ens ne- guem rotundament a anomenar-los "cavers" o "cavaïres") de Sant Sadurní en persistir en l'anacrònic "Noya".

Fem-nos addictes a l'entrepà

Amb motiu dels darrers incendis, la Generalitat de Catalunya ha decidit incrementar les multes als que encenguin fogueres en zones de bosc. No hi valen clarianes ni llits secs de riera. Tots aquells que vulguin menjar carn o botifarra a la brasa, carxofes, ceballots i escalivades, ho hauran de fer a casa seva o en un desert, o pot costar-los un ronyó. Els entrepans i carmanyoles ("fiambreteres") seran imprescindibles.

GEAM

MOTS ENCREUATS

Horitzontals:

1. Fumant-la, fa viatjar sense sortir de casa. Allà on costa tant d'arribar.
2. El cim més alt de certa serralada. Soroll que fan els pneumàtics d'un cotxe quan patina.
3. I si no, no és. Conegut riu que La Trinca diu que és groc. Cinquanta.
4. Cinc-cents. Amb això es fa sopa.
5. Coneguda via de la Facu. En certes condicions, és l'únic que desitges.
6. Pronom possessiu en desús. Nom d'un conegut karateca. Superman.
7. Al dret, té sentit en castellà i al revés, en català. El que es veu a baix mentre escalles.
8. Coneguda via de Terradets. Forma verbal.

Verticals:

1. Forma de la boca en dir certa exclamació. A l'inrevés, pol·negatiu d'una pila.
2. O el passes o caus (en escala da). Pèl d'un vell.
3. En anglès, abreviatura d'entrada de, per exemple, dades a un ordinador. Repetit, merda. A l'inrevés, nota musical.
4. Lletre grega. Ca. Vocal.
5. Al revés, eina de progressió a muntanya.
6. Ella sola escala.
7. Segona word de la segona horitzontal. En singular, tothom en té. T'ho dona.
8. Deu per cent. Al revés, doble afirmació.

(Us podeu imaginar on serà la solució).

POEMA A ESPINAVELL - Agost 86

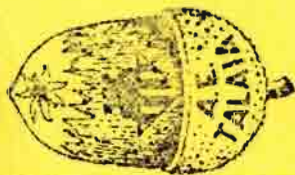
La vall del sentit que torna la vida,
del recull d'un riu que baixa furiós.
La calma que regna d'una vida sana,
la flaire que deixen les flors dels contorns.
D'un poble assentat sobre una carena
m'he fet respirar el seu bon mirar.
Noblesa bònica de la gent que hi viuen.
Noblesa senzilla del seu bon parlar.
L'aire fresquet que baixa dels cims.
L'aire que venta que m'ha obert el cor.
He sentit el vent que juga tot sol.
Jo pujo a sentir-lo molt més a prop.
Crec fermament que em sento més jove.
Sento ben cert la paraula del vent
que juga feliç amb la meva cara.
He sentit la llàgrima baixar galta avall.
He sentit paraula del vent i el repós.

Julia

A.E. TALAIA

BIBLIOTECÀ

ARXIU

C/. Comerç, n.º 4

Tel. 893 12 57

VILANOVA I LA GELTRU